PL

EUROPEJSKI BANK CENTRALNY

EUROSYSTEM

OPINIA EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO

z dnia 16 czerwca 2008 r.

wydana na wniosek Narodowego Banku Polskiego
w sprawie projektu zarządzenia zmieniającego zasady i tryb wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym w Polsce

(CON/2008/26)

Wprowadzenie i podstawa prawna

W dniu 21 maja 2008 r. EBC otrzymał wniosek Prezesa Narodowego Banku Polskiego (NBP) o wydanie opinii w sprawie projektu zarządzenia zmieniającego zarządzenie Prezesa NBP nr 1/2003 w sprawie szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym w Polsce[1] (zwanego dalej „projektowanym zarządzeniem").

Kompetencja EBC do wydania opinii wynika z art. 105 ust. 4 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz pierwszego i drugiego tiret art. 2 ust. 1 decyzji Rady 98/415/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych[2], z uwagi na to, że projektowane zarządzenie dotyczy spraw walutowych oraz środków płatności. Rada Prezesów wydała niniejszą opinię zgodnie ze zdaniem pierwszym art. 17 ust. 5 Regulaminu Europejskiego Banku Centralnego.

1. Cel projektowanego zarządzenia

Projektowane zarządzenie związane jest z zarządzeniem Prezesa NBP nr 19/2007 z dnia 24 października 2007 r. w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki, odnośnie do którego EBC wypowiedział się w opinii CON/2007/28[3]. Projektowane zarządzenie,

---

1 Zarządzenie nr 1/2003 Prezesa Narodowego Banku Polskiego w sprawie szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. Urz. NBP z dnia 15 stycznia 2003 r., Nr 1, poz. 1 ze zm.). Podstawa ustawowa określona została w art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polski (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r. Nr 1, poz. 2, ze zm.; zwanej dalej „ustawą o NBP").

2 Dz.U. L 189 z 3.7.1998, s. 42.

3 Zob. opinię EBC CON/2007/28 z dnia 25 września 2007 r. wydaną na wniosek Prezesa Narodowego Banku Polskiego w przedmiocie projektu zarządzenia w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki.

które reguluje tylko obieg waluty polskiej[4], ma za główny cel zapewnienie zgodności zasad wymiany monet z zasadami kwalifikacji monet jako nienadających się do obiegu zawartymi w zarządzeniu Prezesa NBP nr 19/2007[5]. W następstwie proponowanych zmian kryteria wymiany uszkodzonych monet będą określone w sposób bardziej ogólny, bez wskazywania określonych sposobów uszkodzeń, które mogą wystąpić w elementach monet[6].

2. Uwagi ogólne

2.1 Projektowane zarządzenie wprowadza do zarządzenia Prezesa NBP nr 1/2003 szereg szczegółowych zmian o charakterze technicznym związanych głównie z obiegiem oraz wycofywaniem z obiegu monet, do których EBC nie zgłasza żadnych szczególnych uwag.

2.2 Jednocześnie EBC pragnie ponowić niektóre ze swoich bardziej ogólnych uwag zawartych w opinii CON/2007/28, które zachowują ważność również w odniesieniu do zarządzenia Prezesa NBP nr 1/2003, w brzmieniu zmienionym przez projektowane zarządzenie[7]. Podczas gdy wymogi EBC dotyczące wymiany i wycofywania banknotów euro w państwach członkowskich, które wprowadziły euro, nie mają obecnie zastosowania do Polski, jako kraju objętego derogacją, jednak wymogi te zaczną obowiązywać z chwilą, gdy Polska wprowadzi euro, a NBP stanie się w pełni zintegrowaną częścią Eurosystemu. EBC zauważa, że przepisy NBP dotyczące zasad i procedur wymiany banknotów różnią się znacznie od zasad Eurosystemu, a zatem przepisy takie będą musiały zostać dostosowane do standardów Eurosystemu przed wprowadzeniem przez Polskę euro. W chwili obecnej istniejąca nadal rozbieżność pomiędzy przepisami NBP a zasadami Eurosystemu daje podstawy do pewnego zaniepokojenia, zgodnie z poniższymi wskazaniami.

3. Dostosowanie prawa polskiego do ram prawnych EBC

3.1 Z ogólnej zasady prawnej stanowiącej podstawę przyjęcia zarządzenia Prezesa NBP nr 1/2003 wynika, że banknoty i monety, które nie spełniają wymogów NBP wskutek zużycia lub uszkodzenia, przestają być prawnym środkiem płatniczym w Polsce i podlegają wymianie[8]. Jednakże, zgodnie z zasadami EBC dotyczącymi banknotów euro, na status oryginalnych banknotów euro nie ma wpływu ich stan fizyczny, włączając w to takie elementy jak rozdarcie lub uszkodzenie[9].

---

4 Pomimo że projektowane zarządzenie nie odnosi się do żadnej konkretnej waluty, art. 32 do 34 ustawy o NBP, stanowiące podstawę prawną dla przyjęcia zarządzenia nr 1/2003, w wersji zmienionej przez obecne projektowane zarządzenie, ograniczają zakres przyjmowanej regulacji do waluty polskiej emitowanej przez NBP.

5 Zob. uzasadnienie do projektowanego zarządzenia, str. 1.

6 Zob. np. paragraf 1 ust. 2 projektowanego zarządzenia, zmieniający paragraf 2 ust. 1 pkt 2 zarządzenia Prezesa NBP nr 1/2003.

7 Zob. ust. 2.1 oraz 2.3 opinii EBC CON/2007/28.

8 Zob. art. 34 ust. 1 ustawy o NBP, który został uszczegółowiony przez zarządzenie Prezesa NBP nr 1/2003.

9 Zob. art. 3 ust. 1 decyzji EBC/2003/4 z dnia 20 marca 2003 r. w sprawie nominałów, parametrów, reprodukcji, wymiany i wycofania banknotów euro (Dz.U. L 78 z 25.3.2003, s. 16).

3.2 EBC zwraca dalej uwagę na wymóg zawarty w paragrafie 3 ust. 1 pkt 1 zarządzenia Prezesa NBP nr 1/2003, w brzmieniu nadanym przez projektowane zarządzenie[10], oraz w paragrafie 7 zarządzenia Prezesa NBP nr 1/2003, zgodnie z którym banknoty mogą podlegać wymianie, jeżeli zostanie przedłożone pomiędzy 45% a 75% pierwotnej powierzchni banknotu, w jednym fragmencie (w razie przedłożenia do wymiany w banku komercyjnym) lub ewentualnie w kilku fragmentach (w razie przedłożenia do wymiany w oddziale NBP). Takie zasady odbiegają od reguł EBC dotyczących banknotów euro, zgodnie z którymi krajowy bank centralny Eurosystemu może wymienić banknot za 100% jego wartości nominalnej, jeśli przedłożone zostanie ponad 50% powierzchni banknotu euro, niezależnie od tego, czy banknot przedstawiono w jednej części[11].

3.3 EBC jest zaniepokojony, że wspomniane przepisy wykazują tendencję do odbiegania od rozwiązań powszechnie już przyjętych w zakresie ram prawnych EBC dla banknotów euro. W związku z przyszłym wprowadzeniem euro w Polsce EBC zachęca NBP, aby już teraz rozważył dostosowanie własnych standardów dotyczących wymiany i wycofywania banknotów z zamiarem zbliżenia tych standardów do zasad mających zastosowanie do banknotów euro.

Niniejsza opinia zostanie opublikowana na stronie internetowej EBC.

Sporządzono we Frankfurcie nad Menem w dniu 16 czerwca 2008 r.

[podpis]

Prezes EBC

Jean-Claude TRICHET

10 Zob. paragraf 1 ust. 3 projektowanego zarządzenia.

11 Wymiana jest również możliwa jeżeli przedstawione zostaje 50% lub mniej powierzchni banknotu euro, o ile wnioskodawca udowodni, że brakujące części zostały zniszczone. Zob. art. 3 ust. 1 decyzji EBC/2003/4.